

רעז"י

מסורת הש"ס

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים ר"ן נה.

ר"ן

נה.

עין משפט
נר מצוה

ה א ב ג מיי פ"ט מהל'
נדרים הל"ט טוש"ע
יו"ד סי' ריז סעי' יח:

ספות

מתניתין אמר רב
הצפור. רל
מדי לרצון
ואורו ככרי קרל נון
ובפרקי חרבר. סקון
און בדברי הימים
חוקרים לפרט הנעשרות
לאור רצו המקדש
בפרקן מקתו הרנו
ישראל מעשר דין מירוש
ויחל רל בנזמא
לרוב והשם ס"ד דכל
בנזמא שם
פול המירי לומר
סקון דמכין כל בנזמא
שם לרוב ואן דן
מדי לרצון משמע
לרוב כל בנזמא
וכי דמכין באורייתא
מעשר נדון כל משמע
אלה י מנין חיל הסוא
לרוב דמיס משמע
מיל דא בלשון צ"א משמע
לרוב דמנן
וני משמע כל מלי:
בורים. אפילו נדון שאן
סבור אלה מי מנין:
אמר רב ויפ. אלה לרבי
מלי דמנן מותי אהל
אויק לאתוי פירות האלן
אויק. בבואר שרל חורר.
עלמא כל מלי:
דלשמה ב מן בורין
משמע: אה לא מיבעיא
ליה. אכל פירות דרבי
עלמא כל מלי:
מקרי עלמא וכן שאר
נכסין עלמא מלי ריה
כסין משמע י קמיעטא
אלי שרל תמיס שר
פסית מ אמרין כין
דמיס ופסית פסית
כלל ומושטין לאו ככלל
עלמא עלמא משמע
מדי דמשח ולי מלי
דקומא: אה רלמא כין
אלי דיע פחתייה:
שפותחין מעט מעט וזמון
מיוכר מלי [מדין] משמע
מדי שפיר עלמא:
שרא מופקד לכל. שיהיה
למון דרוב:
גמלון חוקרים השקפה:

פירוש הרא"ש

מתני' אסור בפול המצרי
יבש. דגן כל מיני דמדיגן
משמע שעשין ממנו כרי
והטורד מן הדגן אסור
כל מיני קטניות שעשין
מסס כרי: גמ' ובפרוין
הדבר. מקרא הוא בדברי
הימים על חזקיהו שמתן
לעשר מפירות ירק וכאשר
נתחזקה התקנה הרבו ככל
ישאל להוציא מעשר כנל:
אז אברהם דני כל המדות

מתני' אלא מחמשה מינין. חטה ושעורה וכוסמין ושיפון ושזבלת
שועל: **רבי מאיר אומר כו'.** זהא ודאי מודינא לך
שהגודר מן התצואה אינו אסור אלא מחמשת מינין אבל הגודר מן
הדגן אסור בכל מין למידגן ^(א) משמע דבר שעושין ממנו כרי

וּפֹל הַמֶּלֶךְ יֵשַׁע עֹשִׂין מִמֶּנּוּ כִּי
וְלֹהֲכִי אָסוּר: **גַּב' לְמִימְרָא דְדָגָן.**
וּבְהַמְכִּי צָקָרָא כֹל מִין דְּמִידָגָן מִשְׁמַע
וְחֻיִּיב צְמַעֲשָׁר מִן הַמִּזְרָה וְאִפִּי מִשְׁאֵר
מִיִּמִּין מִדְּקַמְתִּי הַטּוֹדֵר מִן הַדָּגָן אָסוּר
צִבְלָא: **וּבַפֶּרוֹךְ דִּבְרֵה.** כְּלוּמַר קִיבְלוּ
עֲלֵיהֶם תַּקְנִיתָא שֶׁל חֻזְקִיָּה לְעַשֵּׂר הֶחָל
וְהַדְּמִי: הֲרֹצוּ צִנִּי יִשְׂרָאֵל וְגו' אִי
אֲחֵרֵם צִלְמָה לְדָבָר לֹא מִשְׁמַע אֱלֹהִים

ממחשת מיניו היינו דלתא קרא
למימר הרבו בני ישראל דלפי' דבר
שלא נחייב במעשר מן התורה כגון
שאר מיני דמדיגני היו מעשרים כדי
להחזיק בתקנה אלא אי אמרת דגן
כל מיני דמדיגן משמע מלא וכפרון
הדבר הרבו כלומר מה הוסיפו על
מה שכתוב בתורה: **אמר איי.ו**
כל דמדיגן משמע ומלא וכפרון הדבר
הרבו לאימיו פירות האילן וירק
ההרבו זו בני ישראל ליתן מהן

אלה מידי דמידן ללה משמע אלא
מחמשת מינין: וטבואה השדה לרוב.
אלמלא תטבואה משמע כל מידי דהא
דכתיב וטבואה השדה ללא מחמשת
מינין (ה) דאיקרו טבואה: טבואה
סתם לא משמע אלא מחמשת מינין

תבואת השדה משמע כל מידי הגדל
מן השדה: פקיד. צוה לצוואתו:
הידי מוקירי. כלומר ממה אגבה
אצותו ממון: אלא מהמשה מינין.
ואינו גובה אלא מחמת מעיני:
עללסת. משמע כל מילי שעולה
ומשנה ופסי' משאר פירות שמשבחין
צוה לגבות מהן: אהדרו לקמיה
דרבא. לאותה תשובה: שר נסים
ושכר פנינו. גובה מהן או לא: מי
משחטא מינין דפחא. משמחטא כל
אומן שמישחטא: לאו עללסת. מיקרו
שמי עולה ומשנה ולא גדי מנייהו:

ואו דילמא כיון דלא ידע פחסיין.
שעל די על יד מתחזק ואינו ניכר
פחיתותו להדיא והואיל ונטול הימנו
שכר עולה ומשכית הוי ויהיה ליה
ממהווא אגרא: אמרו קמיה דרב
ויוסף. הו דאמר רבא דהא לא
מייבציה ליה דעללתא כל מידי משמע:
דמי למוציא דרבא. ששכיה רבא
לומד לפיניו הו מחג לו בצעין זה:
לא קיסוי אכרנך כו'. לפי ש
מלמד תורה בחנם לכל: נחליא

(א) 'מִמֶּךָ יֵצֵא'; (ב) 'עַל
 מִשְׁפָּט וְיִשְׁעֵי דָוִד תִּשָּׂא'; (ג) 'וְהָיָה
 חֶסֶד וְרַחֲמֵי ה' לְרֹדֵף לְרֹדֵף
 (ד) 'בְּשִׁלְמוֹת פ';
 תִּשָּׂא סֶכֶם קֶלֶם אֵימָה וְכֵן
 בְּנֹחַת שְׂדֵה אֶמֶר לֵדָה
 דָּוִד הַרְצֵן דָּוִד
 הַרְצֵן'; (ה) 'עַל מִשְׁפָּטָא';
 (ו) 'עֲרֹבִיזֵן דָּוִד';
 (ז) 'קִדְשִׁיזֵן'; (ח) 'קִדְשִׁיזֵן לֵדָה';
 וְכֵן סֶכֶם וְ' מִסֵּךְ מִדָּה
 דָּוִד אֶמֶר שְׁמוֹל וְכֵן
 פִּירֹדֵף עַל זֶן'; (י) 'יִרְמִיָּה
 הַעֲרֹךְ בְּעֶרֶךְ שֶׁקָּדַם
 שְׁמוֹקִיזֵן וְכֵן בְּשִׁלְמוֹת
 פִּרְשָׁה יִשָּׂא סֶכֶם קֶלֶם';
 (י) 'שְׁמַח עַל'.

תורה אור השלם

1. וּכְפָרְץ הַדָּבָר הָרָב
בְּנִי יִשְׂרָאֵל רֹאשִׁית דִּין
יִתְּשׁוּשׁ הַצֶּהֱרָה וְדָבַשׁ וְכָל
תְּבוּאֹת שָׂדֶה וּמַעֲשֵׂה
הַכֹּל לִרְבֵּי הַבְּיָאָה:
דברי הימים ב' א' לה
2. בָּרֶכְיָה חֲסִידָהּ
שְׂרָיִם כְּרוֹה נְדִיבֵי הָעָם
בְּמִשְׁעָתָם
וּמִמָּוֶדָּבָר
(יט) וּמִמֹּתָנָה נְחִלְיָאֵל
וּמִנְחִלְיָאֵל כְּמוֹת:
כמדבר כ"א כ"ט
3. וּמִכְמוֹת וְגִזְיָא אֲשֶׁר
רֹאשׁ
הַפֶּסֶה וְנִשְׁקָה עַל פְּנֵי
הַשִּׁמְן:
כמדבר כ"א כ"ט

הגהות הב"ח

- (ה) גמ' תמא גמי הדי
 ושור: (ג) ש"ה דיה ר'
 ומיר וכו' כלל מני דמא
 דרגו משמע: (ד) דמא
 אמר איני למשהס דגן
 כל דמרגו משמע הס"ד
 ולא"כ שני מצי' ופכורו
 וכו' מדי' למרגו הס"ד
 ולא"כ מני' דלג' משה
 ולא מילי אלה: (ז) דמא
 ותבואה וכו' מחמשה מינן
 קאמר ואיךר תבואה
 הס"ד: (פ) ד"ה תלאל
 שנעשה לו: (ו) דמא
 שוקועין כי כמו שזקוק.
 מ"צ ע"ל פירשו סוף
 ק"ט:

מוסף רש"י

הדין מיוזג דמי
למיוזג דרבא כר'. רב
יוסף סגי נהור הוה ולא
היה רואהו והכירו בטעם
היין שהוא מזוג, לפי שהיה
מכיר רב יוסף במזוגו של
רבא מתחלה שהיה בקי
ליתן מים במדה (ערוברין
(.TJ).

מתנב'י הנודע מן הדגן אסור כפול המלרי יבש. דכיון דמדידגן
שעשין ממנו דגן קבירא ליה לר' מאיר דדגן מיקרי:
גב' ופפרון הדבב. מקרא הוא דב"ה. דימין חוקיה לא היו
וזרין להפריש תרומות ומעשרות עמד חוקיה ומקן שיצילו אותם צית
ה' וכמין וכפרדן הדבר שנתחזקה
וזכרה ודכיון של חוקיה דכיון זני

וְגַם אֲסוּר בַּפּוֹל הַמַּצְרִי
ב"א אֵינּוּ אֲסוּר אֲלֵא
אִיר אֹמֵר הַנּוֹדֵר מִן
אֲלֵא מִחֲמֹשֶׁת הַמִּינִין
אֲסוּר בְּכָל וּמוֹתֵר
גמ' לְמִימְרָא דְדַגְנָן
יב רב יוֹסֵף וְכַפְרֹוֹן
[רֵאשִׁית] דְּגֵן תִּירוּשׁ
דֵּה לרוב וגו' וְאִי
מִשְׁמַע מֵאִי כַּפְרֹוֹן
לֵאֲתוּי פִּירוֹת הָאֵילָן
הַנּוֹדֵר מִן הַתְּבוּאָה
בְּכָל מוֹדִים בְּנוֹדֵר מִן
אֲלֵא מִחֲמֹשֶׁת הַמִּינִין
בְּנוֹדֵר מִן הַתְּבוּאָה
הַמִּינִין פְּשִׁיטָא מְהוּ
י' מִשְׁמַע קְמִשְׁמַע לָן
תִּיב רב יוֹסֵף וְכַפְרֹוֹן
כו' אִמֵּר רַבָּא תְּבוּאָה
חוּד בְּרַ מֵר שְׁמוּאֵל
אֲלֵפִי זֹוִי לְרַבָּא מִן
חַה רַבָּא לְקַמְיָה דְּרַב
קְרִיאָא אִמֵּר רַב יוֹסֵף
בְּנוֹדֵר מִן הַתְּבוּאָה

שַׁת הַמִּינִין א"ל אָבִי
שָׁמַע אֱלֹה מַחֲמַשֶׁת הַמִּינִין עֲלֵלְתָּא כָּל מִיּוֹלֵי מִשְׁמַע
אֱמַר הָאֵל לֹא קָא מִיבְעִיָּא לִי דַעֲלֵלְתָּא כָּל מִיּוֹלֵי
לְבַעֲיָא לִי שְׂכַר בְּתִים וְשְׂכַר סַפִּינֹת מֵאִי מִי אִמְרִינָן
הָאֵל הָיָא אֹן דִּילְמָא כִּיּוֹן דְּלֹא יָדִיעַ פַּחֲתִּיּוּהּ עֲלֵלְתָּא
דְּרַב יוֹסֵף אֱמַר וְכִי מֵאַחַר דְּלֹא צָרִיךְ לָן אִמְאִי שְׁלַח
עֲרַבָּא וְיֹאתָא לְקַמְיָה בְּמַעֲלִי יוֹמָא דְּכַפּוּרִי אֲשַׁכְחִיָּה
גִּבְרָא קַמְיָה כְּסָא דְּחִמְרָא אֱמַר לִיָּה הֵב לִי דְּאִמְזִיג לִיָּה
גִּבְרָא אִיהוּ כְּסָא דְּחִמְרָא כִּי קָא שְׁתֵּי אֱמַר הָדִין מִיּוֹנָא
הָדִין דְּרַב יוֹסֵף בַּר חֲמָא אֱמַר לִיָּה הוּא נִיהוּ אֱמַר לִיָּה
הָדִין דְּאִמְרַת לִי פִּירוּשָׁא דְּהָדִין מִילְתָּא מֵאִי דְּכַתִּיב
נִתְּנָה נַחֲלִיאֵל וּמִנְחִלִיאֵל בְּמוֹת א"ל כִּיּוֹן שְׁעוּשָׂה
יָדִי שְׁהוּא מוּפְקָר לְכָל תּוֹרָה נִיתְּנָה לוֹ בְּמַתְנֵה שְׁנֵאמֹר
נִיתְּנָה לוֹ בְּמַתְנֵה נַחֲלוֹ אֵל שְׁנֵאמֹר וּמַתְנֵה נַחֲלִיאֵל
לְגִדּוּלָה שְׁנֵאמֹר וּמִנְחִלִיאֵל בְּמוֹת וְאֵם הַגִּבִּיָּה עֲצֻמוֹ
ד' וּמִבְּמוֹת הַגִּיָּא וְלֹא עוֹד אֱלֹא א"ל שְׁשׁוּקְעִין אוֹתוֹ
פַּה עַל פְּנֵי הַיְּשִׁימוֹן וְאֵם הַקֵּב חוֹזֵר בּוֹ מַגְבִּיָּהוּ
שְׁנֵאמֹר

א. זה כדי להשפיל דעתו: כמדבר שהוא מופקר לכל. כמו נחלה: ששוקעין אותו בארץ. כמו ⁽¹⁾ המשקוף: חילקא

חילקא

מתני' ^אהנודר מן הדגן אסור בפול המצרי יבש דברי רבי מאיר וי"חכ"א ^באינו אסור אלא בחמשת המינין רבי מאיר אומר הנודר מן התבואה ^גאינו אסור אלא מחמשת המינין אבל הנודר מן הדגן אסור בכל ומותר בפירות האילן וביק: **גמ'** למימרא ^דדגן כל דמידגן משמע מתיב רב יוסף יוכפרין הדבר הרבו בני ישראל [ראשית] דגן תירוש ויצהר וכל תבואת שדה ^הלרוב וגו' ואי אמרת דגן כל דמידגן משמע מאי ^וכפרין הדבר הרבו אמר אביי לאתויי פירות האילן ויירק: ר' מאיר אומר הנודר מן התבואה וכו': אמר ר' יוחנן הכל מודים בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מחמשת המינין תניא גמי הכי ^זשוין בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מה' המינין פשיטא מהו דתימא תבואה כל מילי משמע קמשמע לן דלא משמע כל מילי מתיב רב יוסף וכפרין הדבר הרבו בני ישראל כו' אמר רבא תבואה לחוד תבואת שדה לחוד רב מר שמואל פקד דליתגון תליסר אלפי זוזי לרבא מן עקלתא דגהר פניא שלחה רבא לקמיה דרב יוסף עללתא היכי מיקריא אמר רב יוסף ^חמתניתין היא ושזין בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מחמשת המינין א"ל אביי

מִי דְמִי תְבוּאָה לֹא מִשְׁמַע אֱלֹא מִחֲמַשְׁתּוֹ
וְאֶהְדְּרוּהוּ לְקִמְיָה דְרַבָּא אָמַר הָא לֹא קָא
מִשְׁמַע הָדָא הוּא דְרַאֲבִיעִיָּא לִי שְׂכַר בָּתִּים
כִּינן דְּפַחְתִּין לֹא עֲלֵלְתָא הִיא אוֹ דִּילְמָא כִּי
הִיא אֲמִירוּה רַבְּנָן קִמְיָה דְרַב יוֹסֵף אָמַר וְכִי
לֵן אִיקְפֵּד רַב יוֹסֵף שְׁמַע רַבָּא¹ וְאִתָּא לְקִמְיָה
לְשִׁמְעִיָּה דְהוּא קָא מְזִיג קִמְיָה כְּסָא דְחֲמֻרָא
אֲנָא יֵהב לִיה וְקָא מְזִיג אִיהוּ כְּסָא דְחֲמֻרָא
דְּמִי לְמִזְגָא דְרַבָּא בְּרִיָּה דְרַב יוֹסֵף בְּרַ חֲמָא
לֹא תִיתִיב אֲכָרְעָךְ עַד דְּאִמְרַת לִי פִירוּשׁ
²וּמִמְדַּבֵּר מִתְּנָה וּמִמְתְּנָה נִחְלִיָּאל יִמְנַחֲלִי
אָדָם אַתְּ עֲצֻמוֹ כְּמִדְבַּר שְׁהוּא מוֹפֵקֵךְ לְכָל
וּמִמְדַּבֵּר מִתְּנָה וְכִינן שְׁנִיתְנָה לוֹ בְּמִתְּנָה נִחְסָא
וְכִינן שְׁנַחֲלוּ אֵל עוֹלָה לְגִדּוּלָה שְׁנֹאמַר וּמִנֵּה
הַקֶּבֶ"ה מִשְׁפִּילוֹ שְׁנֹאמַר³ וּמִכְמוֹת הִגִּיא וְלֹ
בְּקִרְקַע שְׁנֹאמַר³ וְנִשְׁקַפָּה עַל פְּנֵי הִישִׁימוֹן

נים לבזו שאל לו מקרא זה כדי להשפיל
(ה) נעשית לו התורה כמו נחלה: ששוקעין

קרא נקט ומספיקה קא פריך והאי ראשית דגן דמצינא בקרא היינו מה שנקרא
לינונו ככלל דגן ומיקרו מנוחא השדה: (פיסקא) חבל מוריס בגורד מן הח
תר הרב ותמיה סברת דגן ורבי מאיר הפוסק במנוחה ודגן: דעללוהו
יריע פחתייהו! אף ניכר כגון פמיונות השכר: דמי האי מוינא בוי. שפיה
ממלא ללא דרי על דה מלחמא מיא לאו ממלא הוא: שרואו מופקד
שכר